

نمای نزدیک قهرمان

من برخلاف خیلی از آدم‌ها قسمت‌ها پرشور و هیجان و نقطه اوج قصه‌ها را دوست ندارم. یعنی دوست دارم، ولی نه به آن اندازه که قسمت‌های آرام و معمولی را می‌پسندم. قسمت‌هایی که شخصیت‌ها در کنار هم نشستند، صحبت می‌کنند، قدم می‌زنند و می‌شود در کنارشان حرکت کرد و

برنا خانم
از کلاس نهم!برنا که مهرامسال به
کلاس نهم می‌رود

بیشتر با آنها آشنا شد. با همین تصور همیشه توی هیات‌ها، وقتی مداح یا سخنران از روز عاشورا صحبت می‌کنند. من در خیالم به روزهای قبل از عاشورا می‌روم. به یک روز معمولی در مدینه که امام حسین (ع) مشغول کار در نخلستان هستند، بچه‌هایشان را در آغوش می‌گیرند و برای اهالی مدینه تفسیر قرآن می‌گویند. وقتی به این روزهای عادی و معمولی فکر می‌کنم صحنه‌ی عاشورا برابریم پرشورتر و حماسی‌تر می‌شود. بعد انگار قهرمان‌های قصه را بهتر می‌شناسم و هرچه برای آنها رخ بدهد به عمق جان من نفوذ می‌کند. کتاب این هفته هم همین ژانر محبوب من است.

«برادر من تویی» صحنه‌های آرام پیش از حادثه عظیم کربلا را تصویر می‌کند. ماجرا از یک روز در جنگ صفین شروع می‌شود که نوجوانی ناشناس به میدان می‌آید و قهرمان‌های سپاه مقابل را شکست می‌دهد. هیچ‌کس او را نمی‌شناسد ولی شمشیر زدنش همه را به یاد امام علی (ع) می‌اندازد. وقتی به طرف خیمه امام علی (ع) برمی‌گردد مشخص می‌شود این نوجوان ناشناس، حضرت عباس (ع) چهارده ساله است. باقی داستان زندگی حضرت عباس را روایت می‌کند. از روزی که امام علی (ع) با مادر ایشان ازدواج کردند تا روز آخر که کنار امام حسین (ع) به شهادت می‌رسند. قسمت محبوبم از کتاب آنجایی است که عمار، ابوذر و چند نفر دیگر مشغول صحبت با امام علی (ع) در مورد خلیفه سوم هستند. امام مشغول کندن یک چاه‌اند. آب تازه از چاه بیرون می‌آید و امام به دست حضرت عباس (ع) مشک می‌دهند تا میان اصحاب آب پخش کنند. نویسنده روند تاریخ را به صحنه‌ای تبدیل کرده است که می‌توان تماشاایش کرد. صدای تاریخ از میان گفت‌وگوهای عمار و ابوذر شنیده می‌شود. قطعا چنین صحنه‌ای در واقعیت اتفاق نیفتاده اما به احتمال زیاد به آنچه اتفاق افتاده نزدیک است و به همین خاطر است که من کتاب‌هایی با این سبک را دوست دارم. احساس می‌کنم به شخصیت‌های تاریخ نزدیک‌ترم، صدایشان را شنیده‌ام و آنها را به خوبی می‌شناسم. بین روایت‌های کربلا یک کتاب دیگر هم همین ویژگی محبوبم را داشت. کتاب «ماه به روایت‌آه» که داستان زندگی حضرت عباس از تولد تا عاشورا را با زاویه دید افراد مختلفی روایت می‌کرد. این کتاب را چندسال پیش خواندم و خیلی خیلی دوستش داشتم. هم زاویه دیدش را هم قلم نویسنده را. ولی خانم دبیر تحریریه گفتند قبلا معرفی شده. اما برای شما نوجوان‌های عزیز مخاطب ستون من، در این روزهای محرمی خواندن هر دوی این کتاب‌ها حتما جذاب و مفید است. انگار بعد از خواندنش با یک حضرت عباس (ع) جدید رو به رو می‌شویم. کسی که او را بهتر می‌شناسیم و برایمان دقیق‌مانند یک قهرمان خیلی نزدیک و خیلی مهربان به نظر می‌رسد. آن وقت روضه‌های روز تاسوعا معنا و رنگ دیگری می‌گیرند.

نویسنده:
داوود امیریان
انتشارات:
معرفت
۲۱۰ صفحه
۳۰۰۰۰ تومان

نویسنده:
سید محمد مهاجرانی
تصویرگر:
جمعی از تصویرگران
انتشارات:
جمکران
۱۲ صفحه ۱۵ جلدی
۲۲۵۰۰۰ تومان

نگاهی گذرا بر ادبیات دینی برای کودکان خداشناسی و خردسالان

اواسط دهه ۸۰، زمانی که هنوز مادر نشده بودم، تصمیم داشتم وارد حوزه کار کودک بشوم. آن سال‌ها، تازه شروع کرده بودم به مطالعه مباحث فلسفی و عرفانی و می‌خواستم همه چیزهایی که یاد می‌گرفتم، بریزم در کام بچه‌ها تا از همان کودکی با این معارف آشنا شوند و رشد کنند. با همین فکرها و آرزوها، راهی نمایشگاه کتاب شدم برای رصد کتاب‌های کودک. آن زمان، کتاب‌های مذهبی خاصی باب شده بود یا تصویرهای جذاب و خوش‌رنگ و بازارپسند؛ هر عنوان کتاب هم یک مجموعه ده‌بیست جلدی بود، عناوینی مثل نهج البلاغه برای کودکان، صحیفه سجادیه برای کودکان، توحید مفصل به زبان کودکان و... من هم که از زمان کودکی خودم به بعد، دیگر کتاب کودک ندیده بودم و سوادم در این زمینه به همان کتاب‌های حسنی و ده شلمرد محدود می‌شد، هر چه توانستم از این مدل کتاب‌ها خریدم. همان زمان هم با وجود دانش تربیتی و ادبی اندک، متوجه شدم میان ادبیات کودک و تصویرگری فاصله زیادی وجود دارد و متن آن کتاب‌ها به جذابیت تصاویرشان نیستند. گذشت و گذشت تا فرزند اولم به دنیا آمد و عملا در مسیر کار کودک افتادم. در این مدت هم خدا لطف کرد و به دلیل پاره‌ای مسائل، نتوانستم آن ایده‌های تخیلی‌ام را اجرایی کنم و ناجی (!) نسل‌های آینده بشوم. با تولد فرزند و شروع مطالعات تربیتی، کم‌کم فهمیدم ادبیات دینی برای کودکان حساسیت‌ها و ظرافتی دارد و اغلب آن کتاب‌هایی که دیده بودم، فاقد آن بودند چه در بخش متن و چه تصویر.

عالم کودک با عالم بزرگسال تفاوت دارد و برای ایجاد پایه‌های اعتقادی در سنین پایین، نباید همان روندی را اجرا کرد که برای یک بزرگسال توصیه می‌شود. دغدغه‌مندان این حوزه کم نیستند ولی متأسفانه کارشناسان آگاهی که دست به قلم هم باشند، اندکند. آقای سید محمد مهاجرانی جزو معدود نویسندگانی است که آثار نسبتاً خوبی در زمینه ادبیات مذهبی کودک به چاپ رسانده. مجموعه خداشناسی خردسالان که توسط انتشارات جمکران منتشر شده، یکی از این آثار است. این مجموعه برای شش سال به بالاست و در هر جلد از آن، در مورد یکی از نعمت‌های خدا صحبت شده است. انتخاب موضوعات هم خلاقانه و جدید است مثلاً لیخنه، هنر، قلب‌های مهربان، رشد، زبان‌ها و... بخش

اصلی کتاب به بیان جنبه‌های مختلف آن نعمت می‌پردازد بدون این‌که نامی از خداوند متعال بیاورد یا بگوید که این نعمت از طرف خداست یا... به این شکل دقت کودک به آن موضوع جلب می‌شود و آن را از زوایای مختلف بررسی می‌کند. در صفحه پایانی کتاب، نویسنده، خدا را به دلیل اعطای آن نعمت شکر می‌کند و با یک یاد و سؤال ذهن کودک را به این سمت سوق می‌دهد که اگر آن نعمت وجود نداشت یا به آن شکلی که هست، نبود، چه می‌شد. در این قسمت، مربی یا بزرگ‌تری که کتاب را برای کودک می‌خواند، می‌تواند با وی در مورد این سؤالات انتهایی صحبت کند و دنیای خیالی‌ای که در سؤال مطرح شده، تصور کنند و در مورد مشکلاتی که به وجود می‌آید، حرف بزنند. البته ممکن است ذهن خلاق کودک به سمت بیان مشکلات و معایب فقدان نعمت‌ها نرود و از این سؤالات به یک‌سری پاسخ‌های فانتزی برسد و در این صورت لازم نیست که والد یا مربی، تخیل او را رد کند و او را به مقصود مورد نظر خودش برساند زیرا در مورد کودک، فرآیند فکر کردن از نتیجه آن مهم‌تر است و کودک باید از این گفت‌وگو لذت ببرد.

تصویرگران این مجموعه، افراد متعددی هستند که یک ویژگی در همه آنها مشترک است و آن هم خلق تصاویر خیال‌انگیز و کودکانه و استفاده از رنگ‌های متنوع و در عین حال ملایم است. خلاقیت تصویری این کتاب‌ها بر غنای آن افزوده و به جرات می‌توان گفت این مجموعه بدون این تصاویر، آن چیزی که الان هست، نمی‌شد. البته جا داشت در برخی مجلدات این مجموعه، به خصوص آنها که در مورد طبیعت هستند، از عکس‌های واقعی استفاده کرد تا مخاطب خردسال با دیدن صحنه‌های طبیعت، پیام متن را بهتر دریافت کند. متن کتاب هم در برخی قسمت‌ها نیاز به ویرایش زبانی دارد یا در برخی جلد‌ها، لحن متن دوگانه است و بین یک کتاب قصه و یک کتاب علمی-مذهبی در نوسان است. امیدواریم در آثار دیگر نویسنده، شاهد متن‌های قوی‌تری باشیم و دغدغه‌مندان این حوزه با به‌روزرسانی و افزایش دانش و مهارت خود، آثار جذاب‌تری تولید کنند.

